

V PRVEM TROMESEČJU

Nekatere izgube so manj pereče

Informacija o uresničevanju resolucije o družbeno-ekonomskem razvoju občine v prvih treh mesecih, ki jo je pred kratkim obravnaval bežigranski izvršni svet, je prikazala zelo ugodno rast fizičnega obsega industrijske proizvodnje, hitrejša naraščanje sredstev za akumulacijo kot sredstev za osebne dohodke in skupno porabo, nedoseganje resolucijskih ciljev na področju izvoza, skoraj eno odstotni realni padec osebnih dohodkov v primerjavi z enakim obdobjem lani ter večji obseg izgub, tako po številu izgubarjev kot po njihovi vrednosti. Podobna gospodarska gibanja so se nadaljevala tudi aprila, saj se je industrijska proizvodnja v primerjavi z marcem povečala za 12,2 odstotka, v primerjavi s prvimi štirimi lanskimi meseci pa je letos bežigrasko gospodarstvo proizvedlo za 7,9 odstotka več. Z visoko fizično rastjo proizvodnje se lahko pohvalijo predvsem Energoinvestova Tovarna transformatorjev, Zavod za rehabilitacijo invalidov – tozđ Soča Oprema, ter Kartonažna tovarna Ljubljana – tozđ Kuverta. Tudi konvertibilni izvoz je aprila še vedno zastajal za lanskim, saj je dosegal (brez rezultatov Petra in Inex Adria Avio-prometa) v prvih štirih mesecih letos le

61,2 odstotka konvertibilnega izvoza v enakem obdobju lani. Predvsem so pereče izgube, čeprav jih ne gre vseh meriti v en koš, kot so opozorili na izvršnem svetu. Prenekatero rdečo številko pogosto imenujejo tako imenovani sistemski problemi od cen do zaostajanja priliva sredstev iz svobodne menjave dela v družbenih dejavnostih. Nekatero izgube so tudi povsem sezonskega značaja, kar velja predvsem za gradbeništvo ter Inex Adria Avio-promet. V periodičnem obratovanju za prvo četrtletje je izvoz izkazalo 18 organizacij združenega dela s področja gospodarstva v višini 1.130.150.364 dinarjev. Med organizacijami združenega dela družbenih dejavnosti in negospodarskega pa so z izgubo poslovala 4 organizacije. Po oceni bežigranskega izvršnega sveta so izgube najbolj pereče v Gostinskem prehranbenem centru Laguna ter v Gostinskem podjetju Ljubljana – tozđ Gostinstvo Bežigrad. Poleg tega bo izvršni svet v prihodnje spremljal tudi poslovanje delovnih organizacij Ljubljanske mlekarne, Opekarna Črnuče, VGP Hidrotehnik, Instalacija tozđ Montaža, ter Tekstil – tozđ Tonosa. Slednja delovna organizacija sicer ne iz-

kazuje izgube, ima pa, po mnenju izvršnega sveta, nepravilno vrednotene zaloge. Izvršni svet bo sodeloval tudi pri reševanju izgube v Mladinski knjigi – tozđ Tiskarna, ki je že sprejela sanacijski program in začela z izvajanjem ukrepov. Izvršni svet je ocenil tudi izgubarje na področju družbenih dejavnosti. Pri Zavodu za socialno medicino in higieno gre le za zakasnitev plačila opravljenih storitev. V Srednji vzgojiteljski šoli je izgubo povzročil zmanjšan obseg dejavnosti ob enakem številu zaposlenih in visokih materialnih stroških. Vzrok izgube v Dopsni delavski univerzi Univerzum – tozđ Založba so predvsem precejšnje zaloge, ki se kopičijo zaradi neučinkovite prodaje. Zaradi večanja zaloga se zmanjšujejo obratna sredstva, zato mora tozđ kljub visokim obrestim najemati kratkoročne kredite. Zavod za usposabljanje slušnih in govorno prizadetih – tozđ Učne delavnice pa je v prvem tromesečju posloval z rdečimi številkami zaradi povečanega obsega obveznosti in neizpolnjenih dogovorjenih rokov izdelave. V Učnih delavnicah so kot vzrok za takšno stanje navedli bolj kakovostne storitve, ki naj bi jim ponovno zagotovile stalne naročnike. Pri slednjih dveh izgubarjih že potekajo aktivnosti za odpravo vzrokov, prav tako je izvršni svet imenoval skupino, ki bo pripravila izhodišče za dolgoročno sanacijo razmer v tozđu Gostinstvo Bežigrad.

KADROVSKA POLITIKA

Premalo izobraževanja ob delu in iz dela

Kadri so področje, kjer že leta obstaja razkorak med napisanim in prakso, kot je pokazalo poročilo o uresničevanju družbenega dogovora o oblikovanju in izvajanju kadrovske politike na območju ljubljanskih občin za Bežigradom v lanskem letu, ki so ga na junijskem zasedanju obravnavali tudi delegati bežigranske občinske skupščine. Kadrovska načrta v organizacijah združenega dela so še vedno pripravljene ločeno od ostale razvojne politike. V planskih dokumentih za srednjeročno obdobje, ki se izteka, jih je opredelilo 88 odstotkov bežigraskih organizacij združenega dela. Načrti, ki nimajo določene načina uresničitve in ki niso napravljeni na podlagi analiz preteklega ter upoštevanja dinamike prihodnjega razvoja, zato tudi ne morejo biti dobro izhodišče za usmerjeno izobraževanje, štipendiranje in produktivno zaposlovanje. Organizacije združenega dela za Bežigradom so v lanskem letu, ki se izteka, razpisale 672 štipendij (med njimi kar 446 za III. in IV. stopnjo – nižja strokovna izobrazba po dveletni poklicni šoli kvalificiranih delavcev in triletna strokovna šola za nižjo ali srednjo strokovno izobrazbo – po prejšnjih predpisih). Razpisane štipendije pa odpravljajo zgolj sedanjih tehnologij proizvodnje. Organizacije združenega dela so lani zaposlovala pretežno delavce s strokovno izobrazbo od I. do IV. stopnje. Te-

mu primerna je tudi izobrazbena struktura zaposlenih, saj dosega 63 odstotkov bežigraskih delavcev strokovno izobrazbo od I. do IV. stopnje, kar 7,8 odstotka pa jih nima končane osnovne šole! Zelo pa znanju je tudi med že zaposlenimi pila. Ob delu se izobražuje okoli 3 odstotke delavcev, najbrž tudi zato, ker polovica organizacij združenega dela nima izdelanih planov izobraževanja. Niti eden delavec za Bežigradom pa se ne izobražuje iz dela!

Med direktorji (na razpisu za opravljanje teh del in nalog se

ga dogovora o oblikovanju in izvajanju kadrovske politike za Bežigradom, namenjenega tudi delavcem na področju mednarodnih odnosov, ki odhajajo na delo v tujino. Vse te ugotovitve pa pogojeta tudi dejstva, da je način evidentiranja in spremljanja kadrov neizdelan in da je izobrazbena struktura kadrovskih delavcev, ki kolo kadrovske politike bolj ali manj uspešno vrtijo naprej, neustrezna. Med 316 kadrovske delavce za Bežigradom jih ima 14 odstotkov IV. stopnjo strokovne izobrazbe, 18 odstotkov VII. stopnjo, ostali pa so nekje vmes.

Na zboru krajevnih skupnosti je VERA MASLO iz krajevne skupnosti Brinje v imenu svoje delegacije opozorila na zaskrbljujoče velike odstotke zaposlenih brez končane osnovne izobrazbe. ŠTEFAN PRAZNIK iz krajevne skupnosti Boris Kidrič pa je omenil premajhno odgovornost pri kandidiranju kadrov za opravljanje zunanjetrgovinske dejavnosti v tujini. Družbenopolitični zbor je podpril stališča, ki jih je ob obravnavanju poročila oblikoval koordinacijski odbor za kadrovska vprašanja pri občinski konferenci socialistične zveze, sprejelo pa predsedstvo OK SZDL.

Predsedstvo je menilo, da kljub nekaterim rezultatom na področju kadrovske politike želenih premikov, ki jih je začrtalo predsedstvo OK SZDL že ob lanskem podobni razpravi, nismo dosegli. Gre predvsem za področje načrtovanja kadrov, za večjo demokratičnost in javnost pri oblikovanju kadrovskih rešitev, večjo vlogo subjektivnih sil in za usklajevanje kadrovske politike v širšem družbenem prostoru tudi s strokovnimi službami. Načrtovanje kadrov, ki bi omogočalo tudi uspešnejše načrtovanje v usmerjenem izobraževanju in produktivnejšem zaposlovanju, je toliko bolj pomembno in aktualno prav zdaj, ko vsi temeljni nosilci planiranja pripravljajo temeljne svojih srednjeročnih in dolgoročnih planskih aktov. Uresničevanje dolgoročnega programa ekonomske stabilizacije in krepitev samoupravnih socialističnih odnosov terjata tudi večjo odgovornost in aktivnost subjektivnih sil v združenem delu pri oblikovanju kadrovskih predlogov za opravljanje poslovnih funkcij in večjo demokratičnost ter javnost pri oblikovanju kadrovskih rešitev, še posebej pri izgubarjih in organizacijah na meji rentabilnosti. Kljub dokaj ugodni izobrazbeni in starostni strukturi poslovnih organov je treba dosledneje upoštevati usmeritev v pomlajevanje kadrov na odgovornih poslovnih funkcijah, povečati funkcionalno izobraževanje tako na strokovnem kot družbenopolitičnem področju, usposabljanje za delo v tujini ter izobraževanje ob delu. S stalno izmenjavo izkušenj pri politiki planiranja in kadrovanja ter z večjo odgovornostjo, ki naj bi jo čutili do kadrovske politike tudi vodstveni organi v združenem delu, se bo izboljšala tudi kadrovska struktura v ozdih, gospodarjenje pa bo bolj produktivno.

Kadri v luči prihodnjih volitev

Na seji predsedstva občinske konference SZDL v začetku junija so njegovi člani ob obravnavanju lanskega uresničevanja družbenega dogovora o oblikovanju in izvajanju kadrovske politike za Bežigradom v razpravah izrazili širši pogled na uresničevanje kadrovske politike v občini, še zlasti v sklopu priprav potekajo v skladu z rokovnikom. Rezultati pa so, tako kot so pokazala že prva zbirna poročila aprila, šibki, kar se krajevne organizacije SZDL in osnovne organizacije sindikata v združenem delu še niso primerno odzvale na sprejeta opravila in naloge. Seveda bo socialistična zveza lahko oblikovala temeljitejšo in bolj kakovostno oceno priprav šele jeseni po drugem zbirnem poročilu. Predsedstvo je poleg tega predlagalo, naj koordinacijski odbor za kadrovska vprašanja pri OK SZDL skupaj z občinsko kadrovsko službo pripravijo posvet o izvajanju kadrovske politike v občini, na katerem bi posebej obravnavali vprašanja izvajanja družbenega dogovora na kadrovske politiko in na konkretno kadrovske rešitve, vprašanja vloge kadrovske koordinacije in vloge delegatov družbenopolitične skupnosti v razpisnih komisijah in kadrovska vprašanja v luči prihodnjih volitev.

zadnje čase prijavlja vse manj kandidatov) je izobrazbena in starostna struktura bolj ugodna. 60 odstotkov jih dosega VII. (visoka izobrazba ali magistr) ter VIII. stopnjo izobrazbe. Enak je tudi delež poslovnih organov, ki so končali družboslovno smer izobraževanja, ter delež direktorjev, ki opravljajo svojo funkcijo prvih 71 odstotkov jih je starih med 30 in 50 leti. Podatka, koliko je med njimi direktorji, v poročilu ni! V organizacijah združenega dela pa še vedno posvečajo premalo pozornosti dopolnilnemu oziroma tako imenovanemu funkcionalnemu izobraževanju poslovnih organov in delavcev s posebnimi pooblastili in odgovornostmi. Med drugim tudi zato, ker so obstoječe oblike izobraževanja neustrezne, saj zahtevajo predolgo odsotnost teh kadrov z dela. Premalo dopolnilnega usposabljanja je, po oceni komisije za spremljanje izvajanja družbene-

FINANCIRANJE KRAJEVNIH SKUPNOSTI

Delegati, ki različno »stanejo«

Zaradi številnih pripomb krajevnih skupnosti o neprimernosti veljavnih kriterijev za delitev proračunskih sredstev za delovanje delegatsko skupščinskega sistema, je zbor krajevnih skupnosti na februarjski seji zadolžil izvršni svet ter občinski sekretariat za občo upravo, proračun in skupne zadeve, da pripravita celovito poročilo o proračunskih in drugih sredstvih, ki jih prejmejo bežigrasko krajevne skupnosti za svoje dejavnosti. Omejeno poročilo so skupaj s pojasnilom o namenski uporabi teh sredstev v preteklem letu, o načrtovanem letošnjem denarju ter s podatki o višini sredstev za osebne dohodke zaposlenih v najstarejših krajevnih skupnosti in njihovih kadrovske strukturi obravnavali delegati vseh treh zborov občinske skupščine na junijskem zasedanju. Primerjava podatkov je pokazala, da je materialni položaj 28 bežigraskih krajevnih skupnosti zelo različen. Razlike pa se zaradi načina planiranja sredstev, ki temelji predvsem na avtomatskem indeksiranju porabe, iz leta v leto večajo. Zato so se znašile v različnem ekonomskem položaju tudi zaposleni v krajevnih skupnostih. Razlike v višini denarja, ki ga posamezne krajevne skupnosti namenijo za osebne dohodke, pogodbe o delu in materialne stroške, pa so glede na približno enake potrebe krajevnih skupnosti za delovanje delegatsko skupščinskega sistema toliko bolj neutemeljene.

Oglejmo si približno nekaj podatkov. Lani so bežigrasko krajevno skupnost prejele iz občinskega proračuna za delovanje delegatsko skupščinskega sistema 35.771.000 dinarjev, kar je predstavljalo 82 odstotkov njihovih tekočih prihodkov. Ostali denar so zbrale krajevne skupnosti od temeljnih organizacij združenega dela, nekaterih samoupravnih interesnih skupnosti in od drugod. Proračunska sredstva so bila razdeljena – za delo samoupravnih organov in za delovanje delegatsko skupščinskega sistema – vsem v enakih deležih, dve desetini denarja – za administrativno tehnična opravila za družbenopolitične organizacije – pa glede na število prebivalcev. Velike razlike v ekonomskem položaju krajevnih skupnosti so odkrili podatki o višini porabljenih sredstev za delovanje krajevne skupnosti izračunane na prebivalca in na delavca, zaposlene v neki krajevni skupnosti. V povprečju so lani krajevne skupnosti porabile za svoje delo 731 dinarjev na prebivalca in 1.125.894 dinarjev na redno zaposlenega delavca v krajevni skupnosti, od primera do primera pa so razlike precejšnje. V bežigraskih krajevnih skupnostih, kjer je trenutno zaposlenih 22 tajnikov (od tega en tajnik za 4 ure), 10 administratorke (od tega 4 administratorke po 4 ure), 2 vodji pisarne, 2 računovodkinji, 4 čistilke, kurir in hišnik, je

števílo redno zaposlenih v večini primerov sicer racionalno in primerno. V povprečju porabijo zaposleni tri četrtine svojega delovnega časa za delovanje delegatsko skupščinskega sistema, v posameznih krajevnih skupnostih pa je ta ocena zelo različna – od 45 do 182 ur mesečno, kar je spriču približno enakih del nerazumljivo. Poleg tega so sklenile lani krajevne skupnosti še 56 pogodb o delu (za opravljanje računovodskih del, čiščenje prostorov, pluzenje snega, administrativna dela za družbenopolitične organizacije, kurirska dela, vzdrževanje cest, dela in naloge SLO in DS, hišnika in kurjača). Vprašanje je, če so »honorarci« za vsa ta dela tudi res potrebni. Spriču različnih osebnih dohodkov zaposlenih v krajevnih skupnostih je bil umesten predlog odbora za vprašanja pro-Storskega planiranja in komunalne problematike na zboru krajevnih skupnosti, naj bi v prihodnje natančneje opredelili, katere konkretne naloge opravljajo krajevne skupnosti za delegatski skupščinski sistem ter določili enotna merila za nagradovanje delavcev delovne skupnosti krajevnih skupnosti. Točna opredelitev dela, predvsem pa kakovostno planiranje, bosta lahko tudi podlaga svobodni menjavi dela med krajevnimi in samoupravnimi interesnimi skupnostmi, ki je z ustavo sicer predvideno, vendar v praksi, za-

radi slabega načrtovanja dela, ni zažvela. Zbor krajevnih skupnosti, na katerem je bilo o financiranju največ govora, je zato podpril naporo bežigranskega izvršnega sveta, naj bi se veljavna merila za financiranje splošnih družbenih potreb v krajevnih skupnostih poenotila tudi med ljubljanskimi občinami. Za Bežigradom se na primer krajevna samouprava najde vsakih v nezavidljivem položaju v primerjavi z občino Centru, saj se mora približno enaka količina denarja pri nas razdeliti med 28 krajevnih skupnosti, v Centru pa le med 12. Ker je bila različnost materialnega in finančnega položaja krajevnih skupnosti ugotovljena že v razpravi o predlogu ugotovitev, stališč in usmeritev za nadaljnje poglobljanje krajevne samouprave in delegatskega sistema v krajevnih skupnostih v občini, je bilo urejanje tega področja vključeno v akcijski program občinske konference socialistične zveze, katerega nalogo morajo biti, kot so ponovno poudarili na zboru krajevnih skupnosti, dosledno in v določenih rokih uresničena. Med drugim naj bi izvršni svet skupščine občine ponovno preučil tudi status delovne skupnosti krajevnih skupnosti v občini ter dela in naloge, ki so nujno potrebna, da jih v krajevnih skupnostih opravljajo poklicni delavci, predvsem tam, kjer je poraba denarja nadpovprečna.

Težka pot do stanovanja

Precejšnjo razpravo je med delegati, posebej v družbenopolitičnem zboru, sprožilo poročilo o uresničevanju nalog na področju stanovanjskega gospodarstva v Ljubljani za obdobje od 1. 1. 1981 do 3. 3. 1985. Gradivo, ki je bilo sicer namenjeno temeljitejši obravnavi na zasedanjih mestne skupščine, opisuje gospodarjenje stanovanjskega sklada, solidarnost, združevanje sredstev in problematiko financiranja graditve stanovanj ter količino zgrajenih in prenovljenih stanovanj ter ujemnih stavbnih zemljišč v omenjenem obdobju. Emil Pečovnik, delegat konference

delegacij ČGP Delo, je predlagal, da bi se gradivo dopolnilo z določilom, ki naj bi zagotavljalo družbeni nadzor in večjo racionalnost uporabe sredstev za preno stanovanj. Ugotoviti je treba, kaj je dejal delegat, kaj dviguje ceno preno, in se v prihodnje odločati za preno, če njena cena ne bo dražja za več kot 2 desetini od kvadratnega metra novega stanovanja. Na področju delovanja solidarnostnih stanovanj bi morali upoštevati tudi delovno uspešnost prosilca in njegov prispevek k razvoju naše družbe. V praksi naj bi tudi zažvela pobuda delegatov za spre-

membo sistema kreditiranja na podlagi namenskega varčevanja. Odplačevanje posojil, predvsem pa doba njihovega vračanja, naj bi bila prilagojena novim odplačilnim zmoglostim jemalcev posojil. Družbenopolitični zbor pa je na podlagi razprav občinskih družbenopolitičnih organizacij oblikoval enotna stališča in predloge. Zbor je ugotovil, da je obravnavano poročilo še premalo konkretno, saj je obšlo številne probleme v stanovanjski zidavi, ki se pojavljajo ob visoki inflaciji. Opozoril je na ekonomske zakonitosti, ki jih na področju sta-

novanjskega gospodarstva (kar zadeva ekonomske stanarine, njihovo morebitno subvencioniranje, ponovno ovrednotenje, hitrejšo vračanje starih posojil in ceno stanovanj) ne uveljavljamo v praksi. Zbor je zato predlagal, naj Zavod za izgradnjo Ljubljane pripravi konkretne predloge za racionalizirano izvajanje zakonodaje na področju stanovanjske zidave ter navede zakone in predpise, ki ovirajo postopek izgradnje stanovanj in hiš, od pridobitve stavbnega zemljišča do gradbenega dovoljenja. V večji meri bi morali spodbujati tudi individualno stanovanjsko gradnjo in zagotoviti racionalno iskoriščenost stanovanjskega fonda pri družbenih stanovanjih, tudi s pospeševanjem zamenjave večjih stanovanj za manjša.

Delegati so sprejeli

Delegati so med drugim sprejeli tudi spremembe odloka o občinskih upravnih taksah (nove takse bodo obračunavali od 15. julija naprej.), sklep o potrditvi letnega davčnega zaključnega računa občine za lansko leto in poročilo o problematiki mirujočega prometa v občini. Obravnavali so nekatera vprašanja uresničevanja družbenoekonomskih odnosov in samoupravne organiziranosti v samoupravnih interesnih skupnostih materialne proizvodnje in informacijo o lanskem oskrbi z gorivi in električno energijo v Ljubljani, s kratko oceno za letošnje leto.

Piše: VIDA PETROVIČ
ZBOR OBČANOV / 7